

چکیده آموزش قانون نظام صنفی

تاریخچه قانون نظام صنفی:

قانون نظام صنفی در سال ۱۳۵۰ به تصویب رسیده و در سال ۱۳۵۱ مورد اصلاح قرار گرفته است. در سال ۱۳۵۹ براساس ماده واحده مصوب شورای محترم انقلاب مورد بازنگری قرار گرفت و در سال های ۱۳۶۰، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۷۴ و نهایتاً در سال ۱۳۸۲ با تغییرات کلی مواجه و از تصویب قانون گذار گذشته است. در سال ۱۳۹۲ با توجه به تغییرات در برخی قوانین و یا تصویب قوانین جدید مجدداً مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته و در حال حاضر مورد استفاده قرار می گیرد.

تعاریف:

نظام صنفی: قواعد و مقرراتی است که امور مربوط به سازمان، وظایف، اختیارات، حدود و حقوق واحدهای صنفی را طبق قانون تعیین می کند. **(ماده (۱) ق.ن.ص)**

فرد صنفی: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در یکی از فعالیت های صنفی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی سرمایه گذاری کند و بعنوان پیشه ور صاحب حرفه و آزاد خواه به شخصه یا با مباشرت دیگران محل کسبی دایر و یا وسیله کسبی فراهم آورد و تمام و یا قسمتی از کالا، محصول یا خدمات خود را به طور مستقیم و یا غیر مستقیم به صورت کلی یا جزئی به مصرف کننده عرضه دارد. **(ماده (۲) ق.ن.ص)**

واحد صنفی: هر واحد اقتصادی که فعالیت آن در محل ثابت یا وسیله سیار باشد و توسط فرد صنفی یا افراد صنفی با اخذ پروانه کسب دایر شده باشد.

محل ثابت: واحد تجاری یا کارگاهی _ وسیله سیار مانند: جرثقیل، اتوبوس، آمبولانس، تاکسی بار. **(ماده (۳) ق.ن.ص)**

دفاتر خدمات صنفی: دفاتری که خدماتی به واحدهای صنفی سیار می دهند. مانند: آژانس های تاکسی تلفنی، مسئولین دفاتر خدمات صنفی دارای پروانه کسب می باشند و متصدیان از آن واحد صنفی تبعیت می نمایند. **(تبصره (۳) ماده (۳) ق.ن.ص)**

صنف: گروهی از افراد که طبیعت فعالیت آنان از یک نوع باشد. صنوف مشمول این قانون با توجه به نوع فعالیت آنها به دو گروه تولیدی-خدمات فنی و توزیعی-خدماتی تقسیم می شوند. مانند: صنف مشاور املاک، صنف بزاز، صنف نانوا، صنف مکانیک، صنف نقاش، صنف نجار. **(ماده (۴) ق.ن.ص)**

پروانه کسب: مجوزی است که طبق مقررات قانون نظام صنفی به منظور شروع و ادامه کسب و کار یا حرفه به صورت موقت یا دائم به فرد یا افراد صنفی برای محل مشخص یا وسیله کسب معین داده می شود. **(ماده (۵) ق.ن.ص)**

پروانه تخصصی و فنی: گواهینامه‌ای است که برداشتن مهارت انجام دادن کارهای تخصصی یا فنی به وسیله مراجع ذیصلاح صادر می‌شود. مانند: پروانه تخصصی مشاورین املاک که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک صادر می‌شود. (ماده (۶) ق.ن.ص)

پروانه فنی: که توسط سازمان فنی و حرفه‌ای برای مشاغل فنی مانند مکانیک، تراشکار، نجار، قالب ساز و ... که به عنوان پروانه مهارت محسوب می‌شود، صادر می‌شود.

سایر پروانه‌های تخصصی: مانند پروانه ساخت عینک‌های طبی توسط وزارت بهداشت درمان، پروانه صید آبیان توسط وزارت جهاد و کشاورزی یا پروانه کانون‌های تبلیغاتی که توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر می‌شود.

تشکل‌های صنفی:

اتحادیه: اتحادیه شخصیتی حقوقی است که از افراد یک یا چند صنف که دارای فعالیت یکسان یا مشابه و برای انجام وظایف و مسئولیت‌های مقرر در قانون نظام صنفی تشکیل می‌شود. (ماده (۷) ق.ن.ص)

نصاب تشکیل اتحادیه: اتحادیه‌ها براساس نصاب‌های تعیین شده در قانون تشکیل می‌شوند، چنانچه واحدهای صنفی نصاب‌های لازم را نداشته باشند ادغام و یک اتحادیه با فعالیت‌های شغلی مشابه یا همگن تشکیل می‌شود. (ماده (۲۱) ق.ن.ص)

ماهیت اتحادیه‌ها: اتحادیه‌ها دارای شخصیت حقوقی و غیر انتفاعی هستند (فعالیت انتفاعی، اقتصادی ندارد) و با داشتن حد نصاب‌های ذکر شده در قانون در وزارت صنعت، معدن و تجارت به ثبت رسیده و رسمیت می‌یابند و دارای اساسنامه الگو می‌باشند. (تبصره (۱) ماده (۲۱) ق.ن.ص)

نحوه اداره اتحادیه‌ها: اتحادیه دارای هیأت مدیره و بازرسی می‌باشد که توسط افراد همان صنف برای مدت چهار سال یکبار انتخاب می‌شوند. شرایط و ضوابط داوطلبین عضویت در هیأت مدیره اتحادیه‌ها طبق قانون تعریف شده است. (مواد (۲۲)، (۲۳) مکرر ق.ن.ص)

مرجع برگزاری انتخابات اتحادیه‌ها: کمیسیون نظارت هر شهرستان مرجع برگزاری انتخابات است که باید شش ماه قبل از پایان هر دوره مقدمات آن را فراهم نماید. ریاست کمیسیون مذکور با اداره صنعت، معدن و تجارت هر شهرستان می‌باشد. (تبصره (۲) ماده (۲۲) ق.ن.ص)

اتحادیه کشوری: در صورتی که تعداد واحدهای صنفی در هر استان جهت تشکیل اتحادیه به حد نصاب نرسد با تشریفات خاصی اتحادیه‌ای از واحدهای صنفی در سطح کشور تشکیل می‌شود مانند اتحادیه فروشگاه‌های زنجیره‌ای، اتحادیه کسب و کارهای فضای مجازی یا اتحادیه بازاریابی شبکه‌ای. (تبصره (۷) ماده (۲۱) ق.ن.ص)

وظایف و اختیارات اتحادیه‌ها: وظایف و اختیارات اتحادیه‌ها عبارت است از صدور پروانه کسب، ارایه پیشنهاد درباره امور اصناف به اتاق اصناف شهرستان، تشکیل کمیسیون‌های رسیدگی به شکایات، حل اختلاف و ... می‌باشد. (ماده (۳۰) ق.ن.ص)

منابع مالی اتحادیه‌ها: منابع مالی (درآمد) اتحادیه‌ها عبارت است از حق عضویت افراد صنفی و درصدی از وجوه دریافتی بابت صدور پروانه کسب و ... می‌باشد. (ماده (۳۱) ق.ن.ص)

*ق.ن.ص منظور قانون نظام صنفی است.

اتاق اصناف شهرستان: اتاقی است که در هر شهرستان از روسای اتحادیه های صنوف تولیدی - خدماتی فنی و توزیعی - خدماتی تشکیل می شود. (مواد (۸) و (۳۲) ق.ن.ص)

ماهیت اتاق اصناف شهرستان: اتاق اصناف شخصیت حقوقی، غیر انتفاعی و غیر تجاری دارد و در سازمان صنعت، معدن و تجارت به ثبت می رسد و دارای پنج نفر عضو اصلی شامل یک رییس، دو نایب رییس، یک دبیر و یک خزانه دار و دو عضو علی البدل می باشد. (ماده (۳۳) ق.ن.ص)

منابع مالی اتاق اصناف شهرستان: شامل: ۲۰٪ در آمد دریافتی اتحادیه ها و درصدی از وجوه ناشی از جرائم تخلفات صنفی و سایر تأمین می شود. (ماده (۳۷) مکرر ق.ن.ص)

بخشی از وظایف و اختیارات اتاق اصناف شهرستان: ایجاد هماهنگی بین اتحادیه ها، نظارت بر عملکرد آنها و راهنمایی صنوف، اظهار نظر در مورد ضوابط خاص داخلی اتحادیه ها، نظارت بر اجرای اقدامات اتحادیه ها در خصوص صدور پروانه کسب، تایید و انتخاب معرفی نمایندگان اتحادیه ها به اداره های امور مالیاتی، حل اختلاف و سایر مراجع، تشکیل واحد بازرسی و نظارت به منظور عملکرد واحدهای صنفی و بررسی شکایات در اتاق اصناف شهرستان. (ماده (۳۷) ق.ن.ص)

اتاق اصناف ایران: اتاق اصناف ایران متشکل از نمایندگان هیأت ریسه اتاق های اصناف شهرستان های کشور می باشد که در تهران تشکیل می شود. (مواد (۹) و (۴۱) ق.ن.ص)

ماهیت اتاق اصناف ایران: این اتاق دارای شخصیت حقوقی مستقل، غیر تجاری، غیر انتفاعی و فاقد شعبه است و دارای وظایف و اختیاراتی است که از جمله آنها، نظارت بر عملکرد اتاق های اصناف شهرستان ها و مراکز استان ها، مدیریت و بازرسی و نظارت بر واحدهای صنفی، رسیدگی به اعتراض افراد صنفی نسبت به تصمیمات اتحادیه ها و (مواد (۴۲)، (۴۳) و (۴۵) ق.ن.ص)

منابع مالی اتاق اصناف ایران: عبارت است از سه درصد از درآمد اتاق اصناف شهرستان ها، کمک های داوطلبانه و بلاعوض مردمی، درآمدهای حاصل از جرایم و ... تأمین می شود. (ماده (۴۷) ق.ن.ص)

- مراجع نظارتی در قانون نظام صنفی:

کمیسیون نظارت: کمیسیونی است که به منظور برقراری ارتباط و ایجاد هماهنگی بین اتحادیه ها و اتاق های اصناف شهرستان با سازمان ها و دستگاه های دولتی و نظارت بر اتحادیه ها و اتاق های اصناف شهرستان تشکیل می شود. این کمیسیون نقش حاکمیتی بر تشکل های صنفی دارد. (ماده (۱۰) ق.ن.ص)

وظایف و اختیارات کمیسیون نظارت عبارت است از: ادغام یا تقسیم اتحادیه، نظارت بر انتخابات اتحادیه ها و اتاق اصناف شهرستان، رسیدگی و بازرسی از عملکرد اتحادیه ها و اتاق های اصناف شهرستان و ... می باشد. (مواد (۴۸)، (۴۹) و (۵۰) ق.ن.ص)

هیأت عالی نظارت: هیأتی است که به منظور برنامه ریزی، هدایت، ایجاد هماهنگی و نظارت بر کلیه اتحادیه ها، اتاق های اصناف شهرستان، اتاق اصناف ایران و کمیسیون نظارت تشکیل می گردد و بالاترین مرجع نظارت بر امور اصناف کشور است.

*ق.ن.ص منظور قانون نظام صنفی است.

هیأت مذکور متشکل است از تعدادی از وزرای وزارتخانه ها، فرماندهی نیروی انتظامی، رییس شورای عالی استان ها، هیأت رییس اتاق اصناف ایران، رییس اتاق بازرگانی و تعاون و نماینده بسیج اصناف کشور و دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی می باشد، ریاست این هیأت بر عهده وزیر صنعت، معدن و تجارت است. (مواد (۱۱) و (۵۳) ق.ن.ص)

وظایف و اختیارات هیأت عالی نظارت: عبارت است از: ابطال انتخابات یا عزل هیأت رییس اتحادیه ها و اتاق اصناف شهرستان ها، ابطال انتخابات یا عزل هیأت رییس اتاق اصناف ایران، تعیین و صدور دستورالعمل های لازم، رسیدگی به اختلافات بین کمیسیون های نظارت و اتاق اصناف شهرستان یا اتاق اصناف ایران و سایر مواردی که در قانون پیش بینی شده است. (ماده (۵۵) ق.ن.ص)

تکالیف فرد صنفی:

- قبل از تأسیس و شروع فعالیت پروانه کسب اخذ نمایند. (ماده (۲۶) ق.ن.ص)
- در صورت درخواست صدور پروانه کسب بیش از یک فقره مباشر معرفی نماید. (تبصره (۳) ماده (۱۲) ق.ن.ص)
- در صورت عدم فعالیت بیش از شش ماه به اتحادیه اطلاع رسانی نماید. (تبصره (۵) ماده (۱۲) ق.ن.ص)
- در صورت تغییر محل کسب یا نوع فعالیت با اطلاع اتحادیه اقدام کند. (تبصره (۵) ماده (۱۲) ق.ن.ص)
- چنانچه در فعالیت های فنی و تخصصی اشتغال دارد نسبت به اخذ پروانه تخصصی و فنی از مراجع ذیربط اقدام نماید و اگر متقاضی واجد شرایط لازم برای اخذ پروانه تخصصی و فنی نباشد از حضور یک نفر شاغل دارنده پروانه فوق استفاده نماید. (ماده (۱۳) ق.ن.ص)
- با الصاق برچسب روی کالا یا نصب تابلو قیمت واحد کالا یا دستمزد خدمت خود را مشخص نماید. (ماده (۱۵) ق.ن.ص)
- صورتحساب در قبال اجرت یا دستمزد به مصرف کننده ارائه نماید. (ماده (۱۵) ق.ن.ص)
- مسئولیت انطباق کیفیت و کمیت هر نوع کالایی که عرضه می کند با فرد صنفی است. (ماده (۱۵) ق.ن.ص)
- در اماکن عمومی فهرست غذا و مواد غذایی و صورتحساب ارائه نماید. (ماده (۱۶) ق.ن.ص)
- قوانین و مقررات جاری کشور از جمله صنفی، انتظامی، بهداشتی، حفاظت فنی، زیبا سازی و دستورالعمل های نرخ گذاری را رعایت نماید. (ماده (۱۷) ق.ن.ص)
- در صورت بکارگیری افراد برای انجام خدمات به منازل و اماکن به اتحادیه اطلاع رسانی نماید و کارت شناسایی برای افراد پس از تأیید نیروی انتظامی دریافت نماید. (تبصره (۱) ماده (۱۷) ق.ن.ص)
- از تبلیغات برخلاف واقع برای جلب مشتری پرهیز کند. (تبصره (۲) ماده (۱۷) ق.ن.ص)
- در صورت تغییر پروانه کسب و اشتغال در حرفه دیگر با اطلاع اتحادیه و تسویه حساب با اتحادیه مربوط صورت پذیرد. (ماده (۱۸) ق.ن.ص)
- چنانچه صاحب پروانه محجور شود با اقدام قییم طبق قانون و مقررات مربوط نسبت به انتقال واحد صنفی اقدام کند. (ماده (۱۹) ق.ن.ص)
- در صورت فوت صاحب پروانه کسب حقوق متعارف ناشی از واحد صنفی متعلق به ورثه است و با اطلاع اتحادیه انجام پذیرد. (ماده (۲۰) ق.ن.ص)

*ق.ن.ص منظور قانون نظام صنفی است.

- در صورت اقدام به حراج فردی، جمعی، فصلی یا غیر فصلی با اخذ مجوز از اتحادیه اقدام نماید. (ماده ۸۴) ق.ن.ص)

- عدم اشتغال به شغل یا مشاغل دیگر در محل کسب غیر از آنچه در پروانه کسب قید شده است. (بند الف) ماده (۲۸) ق.ن.ص)

- اجرای مصوبات و دستورات قانونی هیأت عالی، کمیسیون نظارت که به وسیله اتحادیه ها به واحدهای صنفی ابلاغ می شود. (بند د) ماده (۲۸) ق.ن.ص)

- در صورت پلمپ واحد صنفی با هماهنگی مراجع ذیربط در خصوص بازگشایی اقدام نماید.

شروع فعالیت صنفی: فعالیت صنفی با مراجعه متقاضیان به سامانه صدور مجوزهای کسب و کار و اتحادیه مربوطه صورت می پذیرد و متقاضی بایستی مدارک مورد نیاز را مطابق آنچه در سامانه ذکر شده است را به اتحادیه ذی ربط تسلیم و پس از اخذ پروانه کسب فعالیت صنفی خود را شروع نماید. (ماده ۲۶) ق.ن.ص)

فعالیت افراد فاقد پروانه کسب: افرادی که به فعالیت صنفی می پردازند لازم است طبق قانون نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام نمایند. هر محلی که به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی که پروانه کسب برای آن صادر نشده باشد می بایست به وسیله اتحادیه و اتاق اصناف توسط مرجع انتظامی پلمپ شود. (ماده ۲۷) ق.ن.ص)

تعطیلی موقت واحد صنفی: واحدهای صنفی دارای پروانه کسب مطابق شرایط و مراحل که در قانون نظام صنفی بیان شده به طور موقت از یک ماه تا شش ماه با اعلام اتحادیه از طریق مرجع انتظامی تعطیل می شود. از جمله مراحل عبارتند از: عدم پرداخت حق عضویت اتحادیه، عدم اجرای مصوبات و دستورات قانونی، اشتغال به شغل یا مشاغل دیگر در محل کسب و ... را می توان نام برد. (ماده ۲۸) ق.ن.ص)

تخلفات و جریمه ها: در قانون نظام صنفی به تخلفات و عناوین آن ها اشاره که در صورت انجام هر کدام از عناوین مذکور توسط افراد صنفی از جمله گران فروشی، کم فروشی، تقلب، احتکار و ... مطابق همان قانون به تخلفات فرد صنفی رسیدگی و جریمه های مربوط اعمال می شود. (مواد ۵۷) الی (۷۰) ق.ن.ص)

رسیدگی به شکایات خریداران و مصرف کنندگان: رسیدگی به شکایات خریداران و مصرف کنندگان می توانند شکایات خود را به اتحادیه های ذیربط صورت می پذیرد و پس از تشریفات لازم در صورت عدم رضایت شاکی مراتب به سازمان تعزیرات حکومتی برای رسیدگی و صدور رای ارجاع داده می شود. (ماده ۷۲) ق.ن.ص)

سایر موارد:

فعالیت افراد صنفی جهت اداره فروشگاه های بزرگ چند منظوره، فروشگاه های بزرگ زنجیره ای و در فضای مجازی و همچنین کلیه واحدهای صنفی در اماکن عمومی از جمله میادین میوه و تره بار، پایانه های ورودی و خروجی، مساجد و اماکن فرهنگی و مذهبی و اشخاصی که از دستگاه های اجرایی دارای مجوز فعالیت یا پروانه تاسیس می باشند نیز مشمول قانون نظام صنفی می باشند.

چگونگی پرداخت حق الزحمه اعضای هیأت مدیره اتحادیه ها و هیأت رئیسه اتاق اصناف شهرستان:

اتحادیه ها و اتاق های اصناف شهرستان می توانند به اعضای هیأت مدیره برای ارائه خدمات آن ها مطابق مقررات و شرایط مربوط از محل درآمدها حق الزحمه پرداخت نمایند. (ماده ۷۵) ق.ن.ص)

* ق.ن.ص منظور قانون نظام صنفی است.

تکالیف اعضای هیأت مدیره و هیأت رئیسه اتاق اصناف شهرستان: هریک از اعضای هیأت مدیره اتحادیه ها و هیأت رئیسه اتاق های اصناف شهرستان نسبت به وجوه، اموال اتحادیه و اتاق اصناف که در اجرای قانون نظام صنفی و سایر قوانین و مقررات در اختیار آنان قرار می گیرد امین محسوب می شوند. **(ماده (۷۶) ق.ن.ص)**

صدور پروانه کسب برای اینارگران: پروانه کسب ایشارگران برابر شرایطی که در قانون نظام صنفی آمده است از طریق سازمان صنعت، معدن و تجارت و هماهنگی با اتحادیه های صنفی صورت می پذیرد. **(ماده (۷۹) ق.ن.ص)**

صدور پروانه کسب برای اماکن با کاربری اداری یا کارگاهی: صدور پروانه کسب برای واحدهایی که بعنوان کارگاه و یا بعنوان اداری توسط مراجع ذیربط شناخته می شوند، انجام می پذیرد. **(ماده (۸۱) ق.ن.ص)**

تکالیف مرجع انتظامی: مرجع انتظامی (نیروی انتظامی) در اجرای بخشی از وظایف و اختیارات قانون نیروی انتظامی تکالیفی در خصوص نظارت بر اماکن عمومی که مصادیق آن مشخص است دارد و در راستای قانون نظام صنفی نیز با اتحادیه ها، اتاق اصناف شهرستان و اتاق اصناف ایران همکاری دارد، نحوه همکاری مرجع مذکور مطابق مقررات مربوطه است. **(ماده (۸۱) ق.ن.ص و برخی دیگر از مواد قانون نظام صنفی)**

اماکن عمومی: مکان های مشترک بین مردم هستند که ملک شخص یا اشخاص معینی نیست و همگان در استفاده از آنها مساوی اند. **فرهنگ لغات**

مباشر: فرد صنفی است که از سوی دارنده پروانه کسب با داشتن شرایط عمومی و برخی شرایط اختصاصی با اخذ کارت مباشرت برای فعالیت در واحد صنفی به اتحادیه معرفی می شود. **(تبصره (۳) ماده (۱۲) ق.ن.ص)**

تهیه و تنظیم

واحد آموزش اتاق اصناف شهرستان پردیس